

Індивідуально-дослідне завдання

з дисципліни «Соціальна і демографічна
статистика»

Виконав: студент 2 курсу, ФСПО

Бабенко О.М

Викладач: Кузьменко О.А

Умань 2016

СТАТИСТИЧНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

ПЛАН:

1. Поняття і вимоги статистичного спостереження
2. Програмно-методологічне та організаційне забезпечення статистичного спостереження
3. Види і способи статистичного спостереження
4. Організаційні форми статистичного спостереження
5. Помилки статистичного спостереження

1. Поняття і вимоги статистичного спостереження.

Статистичне спостереження - це перша стадія статистичного дослідження, що представляє собою науково організований за єдиною програмою облік фактів, що характеризують явища і процеси суспільного життя, і збір отриманих на основі цього обліку масових даних.

Ознаки статистичного спостереження :

- по-перше, забезпечується реєстрація встановлюваних фактів в спеціальних облікових документах;
- по-друге, вивчаються статистичні закономірності.
- Тому статистичне спостереження має бути планомірним, масовим і систематичним.

Вимоги до статистичного спостереження:

- 1) наукова або практична цінність,
- 2) повнота досліджуваних фактів, достовірність,
- 3) порівнянність досліджуваних даних,
- 4) наукова організація.

Збір статистичних даних може проводитися як органами державної статистики, науково-дослідними інститутами, іншими державними структурами, так і економічними службами банків, бірж, підприємств, фірм. Тільки в цьому випадку дослідники отримують достовірну і досить різноманітну статистичну інформацію, що дозволяє всебічно вивчати соціально-економічні явища.

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ :

- підготовка спостереження;
- проведення масового збору даних;
- підготовка даних спостереження до обробки;
- розробка пропозицій щодо вдосконалення проведення статистичного спостереження.

2. Програмно-методологічне та організаційне забезпечення статистичного спостереження

Статистичне спостереження повинне проводитися за заздалегідь розробленим планом, при розробці якого необхідно вирішити безліч важливих завдань. Ці завдання можна розділити на:

- програмно-методологічні;
- організаційні.

Мета кожного статистичного спостереження полягає в отриманні достовірних даних про досліджувані процеси і явища. Вона повинна бути конкретною і чітко сформульованою, виходити із загальних завдань, поставлених перед статистичними дослідженням явища. Мета і завдання зумовлюють програму і форму організації спостереження.

Залежно від мети і вирішуваних завдань визначаються об'єкт і одиниця спостереження. Об'єкт статистичного спостереження - це статистична сукупність, в якій протікають досліджувані соціально-економічні явища і процеси. Встановлення об'єкта спостереження означає визначення чітких меж і складу сукупності. Одиниця спостереження - елемент статистичної сукупності, який є носієм ознак, що підлягають реєстрації.

Відповідно до поставленої мети, завданнями, обраним об'єктом розробляється програма спостереження. Програма спостереження - перелік ознак, що підлягають реєстрації (при безпосередньому спостереженні), або це перелік питань, за якими збираються відомості (при опитуваннях).

Вимоги до програми спостережень :

- програма спостереження повинна містити всі основні для неї ознаки, риси, що характеризують ті явища і процеси, які використані в розробці матеріалів статистичного спостереження;
- всі контрольні питання, що входять до програми спостереження, повинні бути коротко, але чітко сформульовані;
- ступінь повноти і достовірність отриманих в результаті статистичного спостереження даних залежать від якості програми;
- питання в даній програмі, повинні бути викладені в логічній послідовності.

Одночасно з програмою розробляється інструментарій спостереження у вигляді статистичних формулярів та інструкцій щодо їх заповнення. Статистичний формуляр - це документ єдиного зразка, що містить програму і результати спостереження (бланк обстеження, переписний лист, анкета, звіт і т. Д.).

У статистиці розрізняють об'єктивний і суб'єктивний час спостереження. Час спостереження (об'єктивний час) - це час, до якого відносяться реєстровані відомості.

Якщо об'єктом спостереження є процес, то визначається проміжок часу, протягом якого накопичуються відомості.

Якщо об'єктом спостереження є стан, то встановлюється критичний момент - момент часу, станом на який фіксуються всі одиниці спостереження.

Оскільки зареєструвати всі одиниці сукупності в один момент неможливо, встановлюється період спостереження (суб'єктивний час) - це час від початку і до закінчення збору відомостей і заповнення статистичних формулярів.

3. Види і способи статистичного спостереження

Види статистичних спостережень

- Завданням суцільного спостереження є отримання інформації про всі одиницях досліджуваної сукупності (перепис населення, інвентаризація і т.д.).
- При несуцільному спостереженні, обстеженню підлягає частина одиниць статистичної сукупності.
- Вибіркове спостереження - засновано на випадковому відборі одиниць, які піддаються спостереженню.
- Монографічне спостереження (опис) полягає в детальному описі окремих одиниць статистичної сукупності, що характеризуються рідкісними якісними властивостями.
- Метод основного масиву - полягає у вивченні найістотніших, найбільш великих одиниць сукупності, що мають за основною ознакою найбільшу питому вагу в досліджуваної сукупності.

- Безперервне (поточне) спостереження полягає в тому, що факти реєструються безперервно у міру їх надходження (реєстрація народжень, смертей, облік відпрацьованого часу табельним шляхом, облік відвідуваності і т.д.).
- Перерване спостереження - проводиться у міру необхідності, при цьому допускаються тимчасові розриви в реєстрації даних: періодичне спостереження - проводиться через порівняно рівні інтервали часу (перепис населення);
- Одноразове спостереження - здійснюється без дотримання суворої періодичності його проведення.

Способи статистичного спостереження:

- Безпосереднє спостереження;
- Документальне спостереження;
- Опитування:
  1. Явочне;
  2. Анкетне;
  3. Самореєстраційне;
  4. Усне;
  5. Кореспондентне.

- При безпосередньому спостереженні інформацію збирають спеціально підготовлені люди, в завдання яких входить отримання відомостей шляхом особистого обліку одиниць сукупності: підрахунку, зважування, вимірювання і т. д. Значення ознаки.
- При документальному спостереженні (обліку) в якості джерела інформації використовуються різного роду облікові документи. Включає в себе звітний спосіб спостереження - при якому підприємства представляють статистичні звіти про свою діяльність в строго обов'язковому порядку.
- Опитування - метод спостереження, при якому дані Отримують за словами респондента (опитуваного)

-
- При усному (експедиційному) опитуванні спеціально підготовлені реєстратори на основі опитування обстежуваного особи заповнюють переписні листи (фіксують факти).
  - Спосіб самореєстрації - формуляри заповнюються самими респондентами, реєстратори тільки роздають бланки і пояснюють правила їх заповнення.
  - Кореспондентський - формуляри заповнюються і надсилаються опитуваними особами на адресу організації, що проводить дослідження, без участі реєстраторів на основі інструкцій щодо їх заповнення.
  - Анкетне - збір інформації здійснюється у вигляді анкет, які представляють собою спеціальні запитальники, зручний у випадках, коли не потрібна висока точність результатів.
  - Явочне - полягає в наданні відомостей до відповідних органів в явочному порядку.

4. Організаційні форми статистичного спостереження

Форми статистичного спостереження:

- **Звітність;**
- **Спеціально-організоване спостереження:**
  1. перепис;
  2. одночасний облік;
  3. Обстеження.
- **Реєстр.**

Звітність - основна форма статистичного спостереження, яка полягає в отриманні статистичними органами даних від одиниць спостереження. Дані надходять в органи статистики від підприємств і організацій у вигляді обов'язкових звітів про їх діяльність.

Звітні документи затверджуються Міністерством фінансів і Держкомстатом країни.

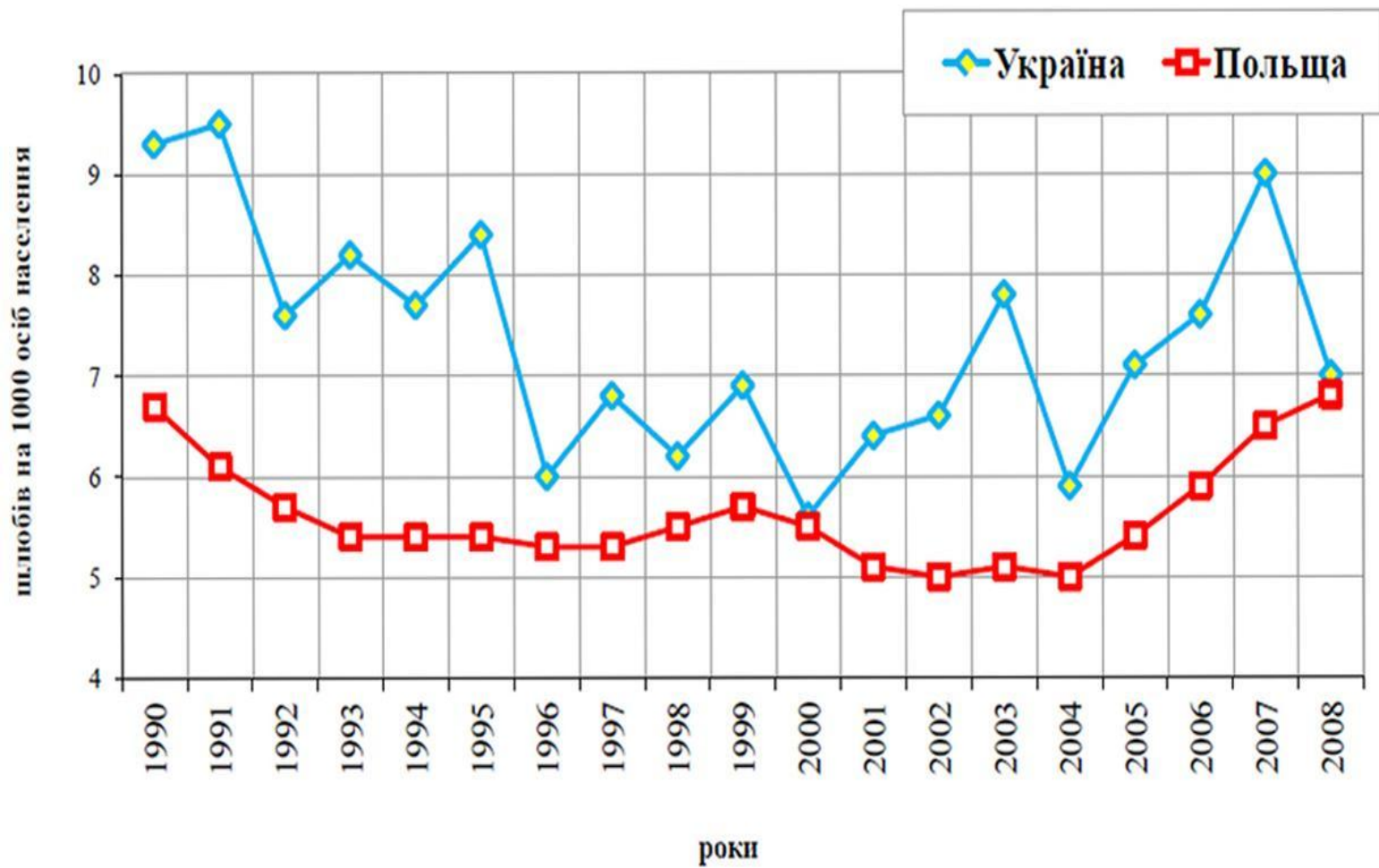
Основними формами звітності є бухгалтерський баланс і звіт про фінансові результати.

Спеціально організовані статистичні спостереження є збір відомостей за допомогою переписів, одноразових обліків та обстежень.

Спеціально організоване статистичне спостереження вимагає спеціально підготовлених людей, спеціально розробленої програми, є трудомістким і дорогим.

Реєстром називається форма безперервного статистичного спостереження за довготривалими процесами за сукупністю показників. До найбільш відомих належать два види реєстрів: реєстри населення і реєстри підприємств.

5. Помилки статистичного спостереження

-
- Будь-яке статистичне спостереження, як би ретельно воно не готувалося, допускає наявність в зібраній інформації помилок, які необхідно своєчасно усунути.
  - Помилками спостереження називаються розбіжності між даними спостереження і фактичними значеннями ознак досліджуваного явища.

-
- Помилки реєстрації виникають при отриманні даних про окремі одиницях сукупності внаслідок неправильного встановлення фактів в процесі спостереження або неправильного їх запису.
  - Помилки репрезентативності - виникають в результаті того, що склад відібраної для обстеження частини одиниць сукупності в повному обсязі відбиває склад і властивості всієї досліджуваної сукупності.

- Випадкові помилки є результатом дії різних випадкових факторів;
- Систематичні помилки виникають з якоїсь певної причини і викликають одностороннє спотворення значень ознаки у можна побачити одиниць (збільшення або зменшення);
- Об'єктивні (ненавмисні) причиною, появи яких є неправильне сприйняття спостережуваних фактів, несправність вимірювальних приладів і неправильна реєстрація;
- Суб'єктивні (навмисні) помилки, що виникають унаслідок свідомого перекручування фактів.

Способи контролю:

- Рахунковий (арифметичний) - перевірка правильності арифметичного розрахунку.
- Логічний - заснований на смисловий взаємозв'язок між ознаками.